

Trends in International Migration: SOPEMI - 2003 Edition

Summary in Greek

Τάσεις της Διεθνούς Μετανάστευσης : SOPEMI - Έκδοση 2003 Περίληψη στα ελληνικά

Η ετήσια έκθεση «Τάσεις της διεθνούς μετανάστευσης» αναλύει τις πρόσφατες τάσεις των μεταναστευτικών ρευμάτων και πολιτικών. Αυτή η εικοστή όγδοη έκδοση αποτελείται από τέσσερα μέρη και ένα στατιστικό παράρτημα που καλύπτουν τα σημαντικότερα θέματα όσον αφορά τη μετανάστευση, καθώς και συγκεκριμένες πληροφορίες για 29 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και για επιλεγμένες χώρες μη μέλη (χώρες της Βαλτικής, Βουλγαρία και Ρουμανία).

Το πρώτο μέρος της έκθεσης «Τάσεις της διεθνούς μετανάστευσης» του 2003 διαιρείται σε τρεις ενότητες που περιγράφουν τα πιο αξιοσημείωτα γεγονότα που παρατηρήθηκαν στην περίοδο 2001-2002. Η πρώτη ενότητα εξετάζει τις αλλαγές στα μεταναστευτικά ρεύματα και στον αλλοδαπό πληθυσμό των χωρών μελών του ΟΟΣΑ (I.A). Η δεύτερη ενότητα επικεντρώνεται στο καθεστώς απασχόλησης των μεταναστών (I.B) και η τρίτη συνοψίζει τις μεταναστευτικές πολιτικές (I.C).

Παρά την επιδείνωση του οικονομικού κλίματος σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ, η ανοδική τάση της διεθνούς μετανάστευσης, που παρατηρήθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του '90, συνεχίστηκε και κατά το 2001. Τα στοιχεία, που είναι μόνο εν μέρει διαθέσιμα για το 2002, δείχνουν μια ελαφριά επιβράδυνση της τάσης αυτής χωρίς όμως να σηματοδοτούν τη διακοπή της. Η μετανάστευση που σχετίζεται με την εργασία, είτε αυτή είναι προσωρινού είτε μόνιμου χαρακτήρα, αυξήθηκε αξιοσημείωτα σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ. Το γεγονός αυτό οφείλεται εν μέρει στη μετανάστευση των εργαζομένων που ειδικεύονται στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, αλλά επίσης και στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης. Ωστόσο, η μετανάστευση που σχετίζεται με την οικογένεια παραμένει η μεγαλύτερη κατηγορία εισδοχής σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα για το 2002 η εισδοχή των αιτούντων άσυλο, που για ορισμένα χρόνια ήταν ιδιαίτερα υψηλή, αυξάνεται σήμερα με αργότερο ρυθμό.

Η μετανάστευση επηρεάζει καθοριστικά τη δημογραφική εικόνα ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ (ιδιαίτερα της Ιταλίας και της Ισπανίας) και αντισταθμίζει μια κατάσταση που διαφορετικά θα οδηγούσε στη μείωση του πληθυσμού (για παράδειγμα στη Γερμανία). Η αύξηση των πολιτογραφήσεων και των μέτρων που

υιοθετούνται για τη διευκόλυνση απόκτησης της ιθαγένειας εξηγούν τον αυξανόμενο αριθμό μεταναστών και των οικογενειών τους που εγκαθίστανται στις χώρες υποδοχής. Παράλληλα, στις χώρες εγκατάστασης όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Νέα Ζηλανδία οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν σε περιόδους μεταξύ των απογραφών του πληθυσμού φανερώνουν τον προϊόν αριθμό προσώπων που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή στο σύνολο του πληθυσμού.

Οι πρόσφατες τάσεις αντικατοπτρίζουν επίσης το ανανεωμένο ενδιαφέρον ορισμένων χωρών του ΟΟΣΑ για την πρόσληψη εργαζομένων μεταξύ των μεταναστών. Η γήρανση του πληθυσμού, καθώς και οι έμμονες ανισορροπίες στην αγορά εργασίας, εξηγούν μερικώς την τάση αυτή. Μολονότι η διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων παραμένει υψηλή προτεραιότητα, ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ επιθυμούν να προσελκύσουν ειδικευμένους και άρτια καταρτισμένους αλλοδαπούς εργαζόμενους και διευκολύνουν την πρόσβαση των αλλοδαπών φοιτητών στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτηση. Νέοι νόμοι σχετικά με την εργασιακή μετανάστευση ψηφίστηκαν ανταποκρινόμενοι στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επιπλέον ορισμένες χώρες αναζητούν λιγότερο ειδικευμένους εργαζόμενους, κυρίως στον τομέα της γεωργίας (Ηνωμένες Πολιτείες, Αυστραλία, Ισπανία και Ελλάδα), των οικοδομών, της μέριμνας για τους ηλικιωμένους και σε άλλες επιχειρηματικές και οικιακές υπηρεσίες (Ιταλία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο). Το αυξανόμενο ποσοστό της προσωρινής εργασιακής μετανάστευσης στο σύνολο των μεταναστευτικών ρευμάτων αποτελεί απόδειξη των ροών αυτών (όπου «προσωρινή μετανάστευση» σημαίνει βραχυπρόθεσμες άδειες, εποχιακή εργασία, προσωρινές θέσεις σε πολυεθνικές επιχειρήσεις, πρακτική άσκηση και “εργασία στις διακοπές”).

Το 2002 η συμμετοχή των αλλοδαπών και των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό ορισμένων χωρών του ΟΟΣΑ ήταν ιδιαίτερα υψηλή. Στις χώρες εγκατάστασης (Αυστραλία, Καναδά, Νέα Ζηλανδία και Ηνωμένες Πολιτείες), οι αλλοδαποί και οι μετανάστες αντιπροσώπευαν το 15%-20% του εργατικού δυναμικού. Οι αλλοδαποί επίσης αντιπροσώπευαν σημαντικό μέρος της αγοράς εργασίας σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες όπως στο Λουξεμβούργο (43,2%), την Ελβετία (21,8%) και σε μικρότερο βαθμό στην Αυστρία (9,9%), τη Γερμανία (8,9%), το Βέλγιο (8,2%) και τη Γαλλία (6,2%).

Το 2002 το ποσοστό συμμετοχής των αλλοδαπών και των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό των περισσότερων χωρών του ΟΟΣΑ ήταν χαμηλότερο από το αντίστοιχο των πολιτογραφημένων αλλοδαπών. Η διαφορά στο ποσοστό συμμετοχής είναι γενικά υψηλότερη μεταξύ των γυναικών. Το 2002 το ποσοστό ανεργίας των αλλοδαπών και των μεταναστών ήταν υψηλότερο από το αντίστοιχο των υπηκόων των χωρών υποδοχής. Με εξαίρεση τον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιρλανδία, η διαπίστωση αυτή είναι κοινή τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Ωστόσο οι γυναίκες κατέγραφαν πολύ υψηλότερα ποσοστά ανεργίας σε σύγκριση με τους άνδρες. Το ποσοστό ανεργίας των αλλοδαπών γυναικών έφτασε το 21% στη Γαλλία, το 17,8% στο Βέλγιο και το 17% στην Ισπανία.

Από την κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα συμπεραίνεται ότι οι αλλοδαποί γενικά υπερεκπροσωπούνται στον κλάδο των οικοδομών, της φιλοξενίας και της τροφοδοσίας, καθώς και στις οικιακές υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι το ποσοστό των αλλοδαπών που απασχολείται στους τομείς αυτούς είναι υψηλότερο από το συνολικό ποσοστό συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, η κατανομή αυτή

διαφέρει σημαντικά ανά χώρα. Στην Ισπανία οι αλλοδαποί που απασχολούνται στον τομέα της γεωργίας υπερβαίνουν το 8,5% και φτάνουν σχεδόν το 16,5% στον τομέα σίτισης και φιλοξενίας. Στην Αυστρία 24,5% των αλλοδαπών εργάζεται στις εξορύξεις, τη μεταποίηση και την ενέργεια. Το 30% των αλλοδαπών απασχολείται στον τομέα των οικοδομών στην Πορτογαλία, το 20% στον τομέα του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 11% στην εκπαίδευση στη Φινλανδία, το 21% στην υγεία και σε άλλες υπηρεσίες κοινοτικού χαρακτήρα στη Νορβηγία και το 17% σε οικιακές υπηρεσίες στην Ελλάδα.

Η ανάλυση των αλλαγών που έλαβαν χώρα κατά την τελευταία δεκαετία στην αγορά εργασίας των αλλοδαπών υποδεικνύει ότι παρά την αύξηση της συμμετοχής των αλλοδαπών κατά το τελευταίο στάδιο της οικονομικής μεγέθυνσης, η αλλοδαπή απασχόληση παραμένει ευαίσθητη στους κυκλικούς κλυδωνισμούς και ορισμένες υποκατηγορίες παραμένουν τρωτές (κυρίως οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερων ηλικιών και οι νέοι). Κατά συνέπεια, η γενική βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης δεν επαρκεί για να εξασφαλίσει τη βιώσιμη ένταξη των αλλοδαπών στην αγορά εργασίας.

Η έκθεση εκθέτει επίσης τις πρόσφατες μεταβολές στις μεταναστευτικές πολιτικές των χωρών του ΟΟΣΑ, που συμπεριλαμβάνουν την ενίσχυση των ελέγχων τόσο στα σύνορα όσο και στο εσωτερικό των χωρών, εν μέρει για λόγους ασφάλειας στο πλαίσιο της διεθνούς καταπολέμησης της τρομοκρατίας μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά επίσης σε μια προσπάθεια καταστολής της παράνομης μετανάστευσης και των δικτύων διακίνησης και εκμετάλλευσης των ανθρώπων. Ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ εισήγαγαν νέους νόμους σχετικά με την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των αλλοδαπών (π.χ. Δανία, Γερμανία, Πορτογαλία και Ελλάδα). Άλλες ενίσχυσαν τα μέτρα για την επιτάχυνση της διαδικασίας επεξεργασίας των αιτήσεων ασύλου (Ελβετία) ή ενέκριναν όργανα για τον περιορισμό του παραδεκτού των αιτήσεων αυτών (Ηνωμένο Βασίλειο και Ολλανδία).

Η ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας και τα μέτρα μέριμνας για τους νεοαφιχθέντες αποτελούν προτεραιότητα των περισσότερων χωρών του ΟΟΣΑ, οι οποίες ενίσχυσαν τις διατάξεις για τη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων και του επαγγελματικού προσανατολισμού των μεταναστών, καθώς και για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Ορισμένες χώρες επίσης ενέκριναν νομικά μέσα για να τροποποιήσουν τους κανόνες που διέπουν την πολιτογράφηση. Οι χώρες διευκόλυναν τη διαδικασία αιτήσεων (για παράδειγμα το Λουξεμβούργο) ή απαιτούν από τους υποψήφιους για την πολιτογράφηση βαθύτερη γνώση της γλώσσας και της κοινωνίας της χώρας υποδοχής (κυρίως στην Ολλανδία, την Αυστρία και τη Δανία).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορισμένες οδηγίες στοχεύουν στην εναρμόνιση των μεταναστευτικών πολιτικών μεταξύ των μελών της. Οι αποφάσεις αυτές σχετίζονται με την έγκριση ενός εναρμονισμένου νομικού πλαισίου όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών και είναι ακόμα πιο σημαντικές καθώς θα εφαρμοστούν στις δέκα νέες χώρες μέλη το 2004, δεδομένης της αρχής του κοινοτικού κεκτημένου (κοινοτική κληρονομιά). Η διεθνής συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνεται σε ένα περιεκτικό σχέδιο εναρμόνισης των πολιτικών θεώρησης εισόδου, αύξησης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών συνοριακού ελέγχου και μεγαλύτερης συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών.

Η έκδοση του 2003 της ετήσιας έκθεσης «Τάσεις της διεθνούς μετανάστευσης» περιέχει δύο ειδικά κεφάλαια που πραγματεύονται θέματα σχετικά με τις πρόσφατες μεταναστευτικές εξελίξεις. Το πρώτο αναλύει τις περιφερειακές πτυχές της διεθνούς μετανάστευσης και το δεύτερο μελετά ζητήματα που ανακύπτουν από τη διεθνή κινητικότητα των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας βασιζόμενο στο παράδειγμα της Νότιας Αφρικής.

Οι περιφερειακές πτυχές της διεθνούς μετανάστευσης αποτελούν εκ νέου αντικείμενο ενδιαφέροντος σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ. Η ανανέωση του ενδιαφέροντος αυτού οφείλεται, κυρίως, στο αυξανόμενο βάρος των περιφερειών στις μεταναστευτικές πολιτικές, στη θέληση να διασφαλιστεί ότι όλες οι περιφέρειες θα ωφεληθούν από τη διεθνή μετανάστευση, καθώς και στη δυνητική επίδραση της συγκέντρωσης αλλοδαπών ή μεταναστών σε μεγαλουπόλεις όσον αφορά την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία ως σύνολο.

Το κεφάλαιο δεν προσπαθεί να εξετάσει όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με τις περιφερειακές πτυχές της μετανάστευσης, αντίθετα επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα πού ζουν οι μετανάστες. Οι διεθνείς διαφορές όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή των μεταναστών θέτουν το ερώτημα σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του τόπου διαμονής των μεταναστών κατά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής. Μέσα στα όρια των διαθέσιμων στοιχείων, η μελέτη εντόπισε τους ακόλουθους παράγοντες που καθορίζουν την επιλογή του τόπου διαμονής: (α) ελκυστικότητα του τόπου προορισμού τόσο όσον αφορά τα τοπικά χαρακτηριστικά (π.χ. παροχή και ποιότητα υπηρεσιών) όσο και τις οικονομικές ευκαιρίες, (β) παρουσία μελών της οικογένειας ή ανθρώπων της ίδιας καταγωγής και (γ) εγκατάσταση σε σημείο εισόδου και γεωγραφική εγγύτητα της χώρας υποδοχής με τη χώρα προέλευσης. Τα ατομικά χαρακτηριστικά των μεταναστών (χώρα προέλευσης, λόγοι εισόδου, ηλικία κατά τη μετανάστευση, διάρκεια διαμονής), καθώς και τα χαρακτηριστικά του τόπου προορισμού, διαδραματίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο περιγράφονται μερικά μεταναστευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στην Αυστραλία και τον Καναδά και που στοχεύουν να διασφαλίσουν ότι όλες οι περιφέρειες ωφελούνται από τη διεθνή μετανάστευση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο συσχετισμό των πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης και των μεταναστευτικών πολιτικών. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σχέση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης και των περιφερειακών πτυχών της διεθνούς μετανάστευσης συνάγοντας ότι εάν οι περιφερειακές ανομοιότητες δε δύνανται να αντιμετωπιστούν όλες από τις μεταναστευτικές πολιτικές, μπορούν να συμπεριληφθούν αποτελεσματικά στα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης.

Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει τον αντίκτυπο της διεθνούς κινητικότητας των επαγγελματιών της υγείας βασιζόμενο στο παράδειγμα της Νότιας Αφρικής. Αποσκοπεί στον εντοπισμό των πολιτικών που δύνανται να συμβάλλουν στη μείωση των ενδεχόμενων αρνητικών επιδράσεων στη χώρα προέλευσης και στην καλύτερη κατανομή των ωφελειών από αυτήν την κινητικότητα. Το κεφάλαιο επισημαίνει ότι οι κίνδυνοι αυτοί είναι πραγματικοί όσον αφορά τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας στη Νότια Αφρική.

Η διεθνής κινητικότητα των άριστα καταρτισμένων εργαζόμενων αυξήθηκε σημαντικά στη δεκαετία του 1990. Εμφανέστερη στα επαγγέλματα που συνδέονται με τις

νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας αποτέλεσε γρήγορα χαρακτηριστικό και των επαγγελματιών της υγείας. Στη Νότια Αφρική, όπου η μεταναστευτική ισορροπία επιδεινώνεται σταθερά κατά τα τελευταία 15 χρόνια, η διεθνής κινητικότητα των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας πήρε διαστάσεις σοβαρού προβλήματος.

Οι παράγοντες που διαμορφώνουν τη διεθνή κινητικότητα των επαγγελματιών της υγείας ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με αυτούς των άριστα καταρτισμένων εργαζομένων και προέρχονται από το συνδυασμό παραγόντων ώθησης και έλξης. Ωστόσο πρέπει να σημειωθούν κάποιες πτυχές που είναι πιο συγκεκριμένες στους εργαζόμενους στην υγεία όπως η αμοιβή τους στις χώρες προέλευσης και η υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας στον τομέα αυτό.

Η μελέτη αυτή δείχνει ότι η αποδημία δεν αποτελεί πάντα το κύριο αίτιο των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα συστήματα υγείας των αναπτυσσόμενων χωρών, μολονότι εξακολουθεί να αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι οι πολιτικές τόσο στον τομέα της υγείας όσο και σε άλλους τομείς είναι ουσιαστικές για την προώθηση και τη βελτίωση της διαχείρισης των ανθρώπινων πόρων. Η κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής ενέκρινε πρόσφατα μια σειρά μέτρων που αποβλέπουν στη συγκράτηση των Νοτιοαφρικανών εργαζομένων και στη διευκόλυνση της εισόδου των αλλοδαπών ειδικευμένων εργαζομένων. Η έκθεση αυτή εξετάζει τις κύριες μεταρρυθμίσεις που έλαβαν χώρα στον τομέα της υγείας και που συμπεριλαμβάνουν: α) τη θέσπιση των αναγκαστικών υπηρεσιών στην κοινότητα, β) την κατάρτιση, γ) τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και των αμοιβών και δ) τη διεύρυνση της διεθνούς συνεργασίας με τις κύριες χώρες προορισμού των Νοτιοαφρικανών επαγγελματιών στον τομέα της υγείας.

Στην περίπτωση της Νότιας Αφρικής και σε σύγκριση με ορισμένες άλλες χώρες, η έκθεση αυτή δείχνει τη σημασία της ενίσχυσης της συνεκτικότητας των πολιτικών της μετανάστευσης και της αναπτυξιακής βοήθειας τόσο σε εθνικό επίπεδο στις χώρες προέλευσης όσο και σε διεθνές επίπεδο, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι τα οφέλη που προκύπτουν από τη διεθνή κινητικότητα των επαγγελματιών της υγείας διανέμονται κατά δίκαιο και βιώσιμο τρόπο.

Το τελευταίο μέρος της έκδοσης του 2003 της ετήσιας έκθεσης «Γάσεις της διεθνούς μετανάστευσης» περιλαμβάνει μια λεπτομερή περιγραφή των πρόσφατων εξελίξεων στα μεταναστευτικά ρεύματα και πολιτικές 29 χωρών μελών του ΟΟΣΑ και επιλεγμένων χωρών μη μελών (χώρες της Βαλτικής, Βουλγαρία και Ρουμανία). Το τμήμα αυτό της έκθεσης, που τεκμηριώνεται με εθνικές στατιστικές, εξετάζει τις ροές μετανάστευσης και αποδημίας, καθώς και τις αλλαγές που σχετίζονται με τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο. Σχολιάζει επίσης το ποσοστό των αλλοδαπών ή των γεννημένων στο εξωτερικό στο συνολικό πληθυσμό και επισημαίνει τη σχετική σημασία συγκεκριμένων εθνικοτήτων, ηλικίας, φύλου ή διόδων εισόδου. Τα ποσοστά πολιτογράφησης παρουσιάζονται κατά περίπτωση.

Τα σημειώματα ανά χώρα παρουσιάζουν τους νέους μεταναστευτικούς νόμους και μέτρα που εισήχθησαν από κάθε χώρα. Οι εξελίξεις αυτές λαμβάνουν χώρα σε ένα ευρύ φάσμα τομέων συμπεριλαμβανομένης της εισδοχής, της διαμονής και της ένταξης των αλλοδαπών. Τα σημειώματα αυτά εξετάζουν επίσης τη νομοθεσία που αφορά το άσυλο, τα δικαιώματα των προσφύγων, την πολιτογράφηση και την παράνομη μετανάστευση.

Η ετερότητα των μεταναστευτικών συστημάτων και νομοθεσίας μεταξύ των χωρών αντικατοπτρίζεται στις διαφορές των στατιστικών στοιχείων για τη μετανάστευση, γεγονός που δυσχεραίνει τη μεταξύ τους σύγκριση. Το στατιστικό παράρτημα με το οποίο ολοκληρώνεται η έκθεση αυτής της χρονιάς στοχεύει στη βελτίωση της σύγκρισης των στοιχείων αυτών και περιγράφει τις πηγές και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή τους. Οι πίνακες του παραρτήματος ομαδοποιούνται σε δύο ενότητες: η πρώτη παρέχει συνολικά στατιστικά στοιχεία αποθεμάτων και ροών, καθώς και διοικητικά στοιχεία για τους αιτούντες άσυλο και τις πολιτογραφήσεις, και η δεύτερη κατανέμει παρόμοια δεδομένα ανά χώρα προέλευσης.

© OECD 2004

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ
www.oecd.org/bookshop/

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

